VISU ZEMJU PROLETĀRIEŠI, SAVIENOJIETIES!

ĻENINA KĀRGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

IZNĀK KOPŠ 1950. GADA 29. MARTA
Nr. 151 (5845)
22. DECEMBRIS, CETURTDIENA, 1988. GADS
Maksā 3 kap.

Mūsu zemes pedagogu forums

Jaunā paaudze, kam drīzumā būs jāpārņem pārbūves stafete, pašlaik veidojas vispārizglītojošajās skolās, profesionāli tehniskajās mācību iestādēs un augstskolās. Kādas tikumiskās īpašības tiks tajā ieaudzinātas, kādas profesionālās iemaņas tā iegūs — no tā lielā mērā būs atkarīga mūsu sabiedrības atjaunotne un demokratizācija, visas mūsu zemes liktenis. Visu mācību un audzināšanas posmu pārkārtošanas projektus apspriež tautas izglītības darbinieku Vissavienības kongresa delegāti, kas pulcējušies Kremļa Kongresu pilī.

Kongresa delegāti un viesi aplausiem uzņēma biedrus V. Vorotņikovu, Ļ. Zaikovu, J. Ļigačovu, V. Medvedevu, V. Ņikonovu, A. Jakovļevu, A. Birjukovu, A. Vlasovu, A. Lukjanovu, G. Razumovski, N. Talizinu un O. Baklanovu.

Kongresā piedalās vairāk nekā 5 tūkstoši delegātu, kas pārstāv visus PSRS tautas izglītības posmus, kā arī brālīgo sociālistisko valstu delegācijas.

Klātesošie uzmanīgi noklausījās PSKP Centrālās Komitejas apsveikumu kongresam. To nolasīja PSKP CK Politbiroja loceklis, PSKP CK sekretārs V. Medvedevs.

Kongress ievēlēja vadošos orgānus.

Ar klusuma brīdi klātesošie godināja zemestrīcē bojā gājušo Armēnijas iedzīvotāju piemiņu.

Referātu «Ar humanizāciju un demokratizāciju uz jaunu izglītības kvalitāti» nolasīja PSRS Valsts tautas izglītības komitejas priekšsēdētājs G. Jagodins.

Pēc tam sākās diskusija. Mūsu zemes pedagogu foruma delegāti apspriež visu to problēmu kompleksu, kas saistītas ar nepieciešamību maksimāli pilnīgi apmierināt personas vajadzības pēc izglītības.

21. decembrī kongresā strādāja sekcijas. To sēdes notika uz Maskavas vadošo augstāko mācību iestāžu bāzes.

TASS

Izsludināts konkurss

Republikāniskā apvienība «Lauku celtnieks» un Latvijas PSR Arhitektu savienība izsludinājušas konkursu par labāko projektu lauku viendzīvokļa mājai, kuras būvē būtu pielietotas Līvānu koksnes konstrukciju rūpnīcas konstrukcijas. Konkursa mērķis — izstrādāt Latvijas lauku ainavām atbilstošus, arhitektoniski izteiksmīgus, tehnoloģiskus un ekonomiskus projektus.

Konkursa programma paredz projektus valsts celtniecībai (trīs, četru un piecu istabu mājām), kā arī individuāli būvējamām četru un piecu istabu mājām.

Par pirmo vietu gan valsts celtniecības, gan individuālās būvniecības sērijā tiks piešķirta pirmā prēmija 3 000 rubļu apmērā, par otro vietu — 1 500 rubļi, par trešo — 500 rubļi.

Darbi jāiesniedz «Lauku celtnieka» tehniskajā pārvaldē līdz nākamā gada 1. maijam.

I. IVANOVA

Divdesmit devīto gadu 58. Jaunaglonas profesionāli tehniskajā vidusskolā par vecāko pavāri strādā Silvija Dzalbe (attēlā). Darbs nav no vieglajiem, taču viņa jūtas gandarīta. Katru dienu pie viņas iziet praksi trīs un vairāk meitenes no pavāru grupas.

Silvija Dzalbe vairākkārt bijusi sociālistiskās sacensības uzvarētāja. Viņai piešķirts nosaukums «Tirdzniecības darba teicamnieks», viņas ģīmetne ievietota rajona sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu apvienības Goda plāksnē. Šī gada trešajā ceturksnī Silvija Dzalbe atzīta par labāko savā profesijā.

J. SILIĶCKA teksts un foto

PADOMJU DZIMTENĒ

LEDLAUŽI VED KARAVĀNU

KRONŠTATE (Ļeņingradas apgabals). Sals, kas pēdējās dienās pieņēmies spēkā, nav izjaucis transporta konveijera ritmu mūsu zemes ziemeļrietumos. Precīzu ūdenstransporta, dzelzceļa un autotransporta darbinieku sadarbību jūras un sauszemes ceļu sadurā nodrošina ledlauži. Uz Ļeņingradas un Viborgas jūras ostām tie izveduši šīs ziemas navigācijā pirmās sauskravas kuģu karavānas.

VAIRĀK LABUMA

ČEĻABINSKA. Pa jaunam savu darbu organizējuši Ašas metalurģijas rūpnīcas kontrolieri. Šeit manāmi sašaurinātas partijas komitejas un arodkomitejas kontroles funkcijas. Tās nodotas vienam orgānam — rūpnīcas tautas kontroles komitejai. Komitejas priekšsēdētāja amats iekļauts štatu sarakstā. Par komitejas atbalstu kļuvuši ārštata inspektori, ko ievēlējuši darba kolektīvi. Pārbaudītāju skaita samazināšanās krietni samazinājusi arī darba laika zudumus.

VĒJŠ — SABIEDROTAIS

JAKUTSKA. Pateicoties zinātnes un tehnikas sasniegumiem, par Jakutijas briežkopju un mednieku sabiedroto kļuvis vējš. Daudzas polārā apgabala padomju saimniecības «Ņižņekolimskij» bāzes apmetnes elektrību saņem no unificētām vējdzirnavām. Katra agregāta jauda ir 4 kilovati, tas piegādā elektroenerģiju divām trim mājiņām. Tagad vairs nav nepieciešams mērot lielus attālumus speciālām lidmašīnām ar dīzeļdegvielu.

Un galvenais — tā iegūta elektrība ir lēta un to var ražot lielos daudzumos.

TASS

Intervija

Nāksim pie prāta gaismas

Stagnācijas gadi, staļiņiskās denacionalizācijas politika ir nodarījusi lielu ļaunumu ne tikai ekonomikai, bet arī starpnacionālajām attiecībām. Cilvēkos vairojas sevis izvērtēšana un apzināšanās. Un tā ir ar katru tautu: latviešu un ukraiņu, lietuviešu, igauņu, krievu un ebreju. Ar visām mūsu republikā un citur dzīvojošajām nācijām.

Latvijas PSR Tautu forums, kas nesen notika Rīgā, bija mēģinājums konsolidēt sabiedrību, izzināt dažādu neformālo formējumu, nacionālo kultūras biedrību (pavisam nodibinātas 18 nacionālās kultūras biedrības) viedokļus, turpmākās sabiedriskās aktivitātes virzienu.

Latvijas PSR Tautu forumā mūsu rajonu pārstāvēja arī centrālās rajona slimnīcas ārste **MARTA VEITA.**

— Jūs uz republikas Tautu forumu braucāt ar zināmām cerībām. Vai tās īstenojās? Lūdzu jūs dalīties domās par tām izjūtām, kas jūs kā mūsu rajona sūtni saviļņoja visvairāk.

— Nu vispirms tā atmosfēra, kādā noritēja forums. Ļoti nopietni bija strādājusi orgkomiteja. Ļoti labi bija sagatavoti pārskata referāti. Visa foruma gaita bija lietiška, konstruktīva. Galvenais, ka starp delegātiem vadošā bija savstarpējas sapratnes atmosfēra. Absolūti visi, kas uzstājās debatēs, vērsās pret iedzīvotāju mehānisko pieaugumu republikā.

Izskanēja doma, ka ir jānodrošina pamatzināšanas dzimtajā valodā jebkurai Latvijā dzīvojošajai tautai. Bija bažas par to, ka šodien republikā netiek pildīti pieņemtie likumi pret migrāciju.

Latvijas PSR Tautu foruma delegāti izteica savus priekšlikumus PSKP CK Plēnumam «Par starpnacionālo attiecību pilnveidošanu PSRS». Dažus no tiem nosaukšu:

«Atzīt par nepamatotām koncepcijas, kas sludina nāciju saplūšanu netālā nākotnē, un stereotipus, kuri atbilst šim priekšlikumam.

Nepieciešams atzīt, ka republikas nacionālo problēmu risināšanas reālais pamats ir tās ekonomiskā suverenitāte.

Nepieciešams paaugstināt PSRS Augstākās Padomes Tautību padomes lomu nacionālo jautājumu risināšanā, precizējot tās funkcijas. Vajadzības gadījumā arī jebkurā Tautas deputātu padomē jāveido pastāvīgas deputātu komisijas starpnacionālo attiecību jautājumos.»

Šodien ir jāatzīst, ka republikā ir iestājusies ekoloģiskā krīze. Mēs gluži labi saprotam, ka Ventspils ostas rupnīca ir ekoloģiski bīstams objekts. Tanī pat laikā, lemjot par tās likteni, netiek ņemtas vērā republikas prasības. Mani kā medicīnas darbinieku dziļi saviļņoja Ventspils centrālās slimnīcas ārsta b. Eizena uzstāšanās. Viņš izvirzīja pamatotu prasību — slēgt ekoloģiski bīstamu objektu un to pārprofilēt par veselībai nekaitīgu uzņēmumu.

— Kuras uzstāšanās vēl jums šķita īpaši nozīmīgas?

— Visas. Soreiz runātāji neiegrima sīkumos, savās personiskajās vajadzībās un bēdās. Diskutēja par visas republikas un visu tajā dzīvojošo nāciju tiesībām un vajadzībām. Man patika LLKJS Centrālās Komitejas pirmā sekretāra I. Priedīša uzstāšanās, kurš aicināja uz sabiedriskās dzīves demokratizāciju, cienu pret jauniešiem. Lika priekšā, ka jāizveido jaunatnes lietu komiteja. Kā piemēru minēja Gruziju, kur esot uzcelta pat jaunatnes pilsētiņa. Es piekrītu I. Priedītim, ka jaunatni nevajag tikai autoritatīvi komandēt, tai vajag uzticēties. Diemžēl republikas Tautu forumā jauniešu bija maz.

Vētrainiem aplausiem forums uzņēma republikas tieslietu ministra V. Skudras uzstāšanos, ar interesi klausījos Maskavas latviešu biedrības pārstāvja J. Dementjeva teikto. Tāpat kā visi foruma dalībnieki, esmu vienisprātis par priekšlikumu, ka rakstniece Marina Kosteņecka ir tiesīga saņemt Tautu Draudzības ordeni. Domāju, ka mūsu rajona delegāti (par cik pārstāvējām lauku rajonu) bija par priekšlikumu, ko izteica daži runātāji: jaunizveidotajām fermeru vai zemnieku saimniecībām jābūt ne tikai ar līgumsaistībām nodrošinātām, bet arī ar politiskām garantijām, ka šī zeme tiek nodota zemniekam.

— Debatēs uzstāties vēlējās daudzi. Pie vārda tika ne visi. Ja tomēr būtu izdevība uzstāties, par ko runātu jūs?

— Es aicinātu cilvēkus pie prāta gaismas. Jo gudrs, inteligents cilvēks nekad neatļausies izlēcienus pret savu un citu tautu. Uzskatu, ka jebkuram pilsonim ir jāzina savas valsts — šoreiz Latvijas — valoda, jāpārvalda krievu valoda un noteikti vēl kāda svešvaloda.

— Paldies par sarunu!

A. IĻJINA

Vajadzīgs dialogs

Mūsu rajonā zināmas cilvēku daļas reliģiozitāte ir fakts, ar kuru jārēķinās un kurš jāvērtē kā parādība, kuru noteikusi mūsu sabiedrības pašreizējā brieduma pakāpe. Attieksmē pret ticīgajiem galvenais ir ievērot visu darbaļaužu vienotības stiprināšanas intereses.

12. decembrī rajona izpildkomitejā notika izpildkomitejas, partijas rajona komitejas, komjaunatnes rajona komitejas darbinieku un ciemu un pilsētu Tautas deputātu padomju izpildkomiteju priekšsēdētāju tikšanās ar Aglonas, Preiļu un Līvānu katoļu reliģiozo apvienību dekāniem Pēteri Onckuli, Albertu Budži un Julianu Začestu. Tikšanās gaitā tika risināti dažādi jautājumi par valsts orgānu un reliģiozo apvienību sadarbību rajonā.

Tikšanās dalībnieki apsprieda jautājumu par jauna veco laužu pansionāta celtniecību Aglonā; par Aglonas klostera nodošanu reliģiozajai apvienībai; par pastāvīgas mirušo atceres dienas noteikšanu katrā kapsētā; par svētdienas skolu atvēršanu pie lūgšanu namiem; par arhitektūras piemineklu restaurāciju u. c.

Tikšanās gaitā vienojās, ka visu iedzīvotāju slāņu aktivizācija veicinās pārbūves izvirzīto jautājumu sekmīgāku risināšanu.

L. JAKOVĻEVA,
rajona izpildkomitejas instruktore

No komjaunatnes vēstures

Cīņā gāja partizāni...

(Nobeigums. Sākums 147. un 148. numuros.)

Divas dienas pirms šī ieraksta dienasgrāmatā Atsevišķā latviešu partizānu vienība kopā ar Sebežas partizāniem nakts kaujā pie Aderevu sādžas sagrāva divus vācu soda ekspedīcijas bataljonus.

No 1943. gada 22. janvāra pie vienības bāzējās Latvijas KP CK operatīvā grupa — pretfašistiskās cīņas centrs Latvijā.

Lūk, ko par J. Matisānu savās atmiņās raksta toreizējais LĻKJS CK sekretārs militārajos jautājumos Kārlis Āboliņš, kurš 1943. gada jūnijā ar izpletni nolaidās Osvejas partizānu novadā un nodarbojās ar pagrīdes komjaunatnes darbu organizēšanu okupētajā Latvijā.

«Šeit es pirmo reizi satikos ar J. Matisānu, kura pieņemtais vārds bija Pētersons. Un tā viņš tika arī saukts. Jau līdz manai nokļūšanai ienaidnieka aizmugurē viņš bija veicis daudzus bīstamus uzdevumus, nomīnējis vairākus ienaidnieka vilcienus un nolaidis tos no sliedēm, kā arī noorganizējis Latgalē vairākas komjauniešu pagrīdes šūniņas.

Pētersons bija ļoti drošsirdīgs. Ņemot to vērā, Latvijas komjaunatnes Centrālkomiteja apstiprināja viņu par Latgales apgabala komjaunatnes komitejas sekretāra vietnieku. Pagrīdnieks, izlūks Jānis Matisāns veica vairākus gājienus pa Latgali.

1943. gada vasarā es ar Matisānu veicu vairākus gājienus, lai tiktos ar viņa noorganizētajām pagrīdes šūniņām. Gājieni bija ļoti bīstami un daudzreiz izveidojās kritiskas situācijas, kad mēs tik tikko neiekritām okupantu rokās. Cik atceros, Matisāns bija noorganizējis pagrīdes šūniņas Kapiņu un Andrupenes pagastos. Komjaunatnes pagrīdes šūniņā aktīvi strādāja arī Matisāna divas māsas».

No Pētersona atskaites par organizatorisko darbu Daugavpils apriņķī 1943. gada 14. decembrī:

«Iedzīvotājos labs politiskais noskaņojums, sevišķi starp poļiem un krieviem, bet nav izslēgts, ka no viņiem nav nodevēju. Ir arī liels procents latviešu, kas simpatizē mums. Saprotams: ir viena daļa, kas simpatizē vāciešiem, bet ļoti maz. Visvairāk ir tādu, kas domā par neatkarīgas Latvijas nodibināšanu.

Par to, ka vācieši šo karu paspēlējuši, vairs neviens nešaubās. Aptverti sekojoši pagasti: Dagdas, Kapiņu, Aglonas. Nodibinātas pretfašistiskas grupas pa 2 — 4 cilvēki, tāpat atrasti apmešanās punkti. Pilnīgi sakari ir ar Aulejas, Izvaltas, Biķernieku un Vīšķu pagastiem un Daugavpils pilsētu.

Uzdevumi grupām: vervēt jaunus partizānus, atrast apmešanās punktus, dabūt ceļvežus, ievākt ziņas no garnizoniem utt., izplatīt literatūru, savākt avīzes un žurnālus. Divām grupām iedots tols (Kapiņu, Dagdas pagastā).»

Tālāk savā ziņojumā J. Matisāns min vietas, kur noorganizētas 15 grupas ar 40 cilvēkiem.

Materiālu sagatavoja
V. ROMANOVSKIS

Ģimenes profesija

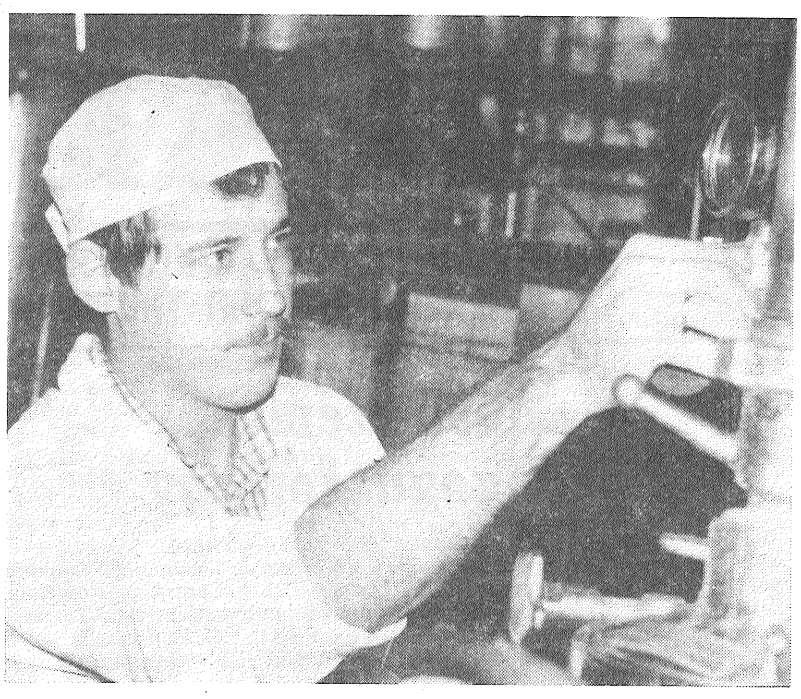

Jānis Timošenko (attēlā) strādā agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» Preiļu siera rūpnīcas sviesta cehā par aparātu uzraugu. Tādu pat amatu te ieņem viņa tēvs — arī Jānis Timošenko. Tikai darbs viņiem ir dažādās maiņās.

Jānis Timošenko jaunākais jet vecākā pēdās. Uzticētos pienākumus veic tikpat nevainojami, darbā ir centīgs un akurāts. Viņam pietiek spēju labi strādāt un sekmīgi mācīties augstskolas neklātienē.

J. SILICKA foto

Politiskās reformas soļi

MŪSU plašajā zemē laikam nav neviena cilvēka, kurš ar sasprindzinātu uzmanību nebūtu sekojis PSRS Augstākās Padomes 11. sasaukuma ārkārtējai, 12. sesijai, kas no 29. novembra līdz 1. decembrim notika Maskavā. Lielajā Kremļa pilī. Šai sesijai bija ārkārtīgi svarīgs uzdevums — izskatīt un apstiprināt PSRS Likumu projektus par PSRS Konstitūcijas grozījumiem un papildinājumiem un PSRS tautas deputātu vēlēšanām. Šo likumu nozīmi ir grūti novērtēt par augstu. Tajos savu pirmo juridisko izpausmi guva no XIX Vissavienības partijas konferences tribīnes pasludinātā politiskā reforma mūsu zemē.

Deputāti, kas pārstāvēja Baltijas republikas, šī brīža atbildību izjuta divkārt asi. Pārkārtošanās kā varens vilnis sabangojusi mūsu reģiona līdzšinējo rāmo politisko dzīvi, izcēlusi dienasgaismā daudzus sasāpējušus jautājumus, par kuriem agrāk nebija pieņemts runāt. Republikas saimnieciskā aprēķina problēmas un republiku tiesību paplašināšana savas ekonomikas vadīšanā... Nacionālā valstiskuma jautājumi un pilnvaru sadalīšana starp Vissavienību un republikām... Un, visbeidzot — pilsonības un valodas koncepcija. Liekas, nav jāstāsta, cik svarīgi šie jautājumi ir katram republikas iedzīvotājam.

Un laikam gan nav vajadzības runāt arī par to, kāpēc nepieciešams stabilizēt republikas iedzīvotāju sastāvu, ja zināms, ka pēdējā laikā ik gadus Latviju atstāj 100 tūkstoši cilvēku, bet 115 tūkstoši atbrauc vietā. Migrācijas procesu ziņā mūsu republika stabili ieņem pirmo vietu Savienībā. Migrācijas rezultātā cieš ne tikai ekonomika, tā vēl akūtākas padara Latvijā dzīvokļu, pārtikas un ekoloģijas problēmas.

Domāju, ka šodien ir pilnīgi saprotami Baltijas reģiona iedzīvotāju centieni visdrīzākajā laikā tikt galā ar visām minētajām problēmām. Laikam var atrast izskaidrojumu arī tam aizdomīgumam — šis vārds te būs vietā —, ar kādu tika analizēti Likumu projekti par PSRS Konstitūcijas grozījumiem un papildinājumiem un PSRS tautas deputātu vēlēšanām. Galu galā neuzticēšanās vietā uzticēšanās nāk lēnām, turklāt šis process pēc sava satura nebūt nav viennozīmīgs.

Bet pagaidām mums jāiemācās dzīvot vētrainā un satraucošā laikā, kad Viļņas ielās notiek stopakcijas, kad tiek vākti paraksti, notiek piketi. Laikā, kad dažādu sabiedrisko spēku ietekmēta, Igaunijas PSR Augstākā Padome uzskatīja par iespējamu savā sesijā pieņemt labojumus savas republikas Konstitūcijas 74. pantam par to, ka Igaunijas PSR augstākie varas orgāni var noteiktās situācijās apturēt vai ierobežot PSRS likumdošanas aktu darbību savā republikā.

Protams, mums ir tiesības atzīt, ka šis labojums ir pretrunā ar mūsu valsts Pamatlikumu. Es domāju, ka mēs sapratīsim: nav pieļaujams, ka republikas Konstitūcija un PSRS Konstitūcija nesaskan būtiskos pamatjautājumos. Taču vienlaikus mēs sapratīsim un izjutīsim arī daudz ko citu. Piemēram, to, ka jebkuriem virsbūves procesiem šodien ir visai noteiktas saknes objektīvajos apstākļos, ekonomiskās un sociālās sfēras neizlīdzsvarotībā. Un šīs saknes jau ir tik dziļas, ka vajag ne tikai vārdos aicināt uz visu spēku konsolidāciju zem pārkārtošanās karoga, bet arī visdrīzākajā laikā prast likvidēt objektīvās pretrunas, kas tam ir par šķērsli. Vārdu sakot, mūsu nemierīgajā laikā ar vārdiem vien vairs nepietiek, tiem jāpievieno darbi.

Par pirmo soli uz šādiem darbiem ar pilnu pārliecību varam uzskatīt PSRS Augstākās Padomes ārkārtējās, 12. sesijas darba rezultātus. Šim pirmajam sekos arvien jauni un jauni. Un mums jāsoļo visiem kopā, pārvarot šaubas un neuzticēšanos.

Šī doma kā sarkans pavediens vijas cauri visiem sesijas materiāliem. Tajā pieņemtie dokumenti stingri nosaka visus politiskās reformas posmus un katra perioda pamatuzdevumu. Un laikam gan nebūtu pareizi prasīt, lai pirmajos likumdošanas aktos uzreiz būtu atrisinātas itin visas problēmas. To galvenais saturs ir padomju struktūras, augstāko valsts varas orgānu izveidošanas un darbošanās kārtības, vēlēšanu sistēmas atjaunināšana. Likumu mērķis ir samērā lokāls: nodrošināt XIX Vissavienības konferences prasību garam atbilstošas kārtējās PSRS Augstākās Padomes vēlēšanas. Kā zināms, ar PSRS Augstākās Padomes lēmumu par vēlēšanu dienu noteikts 1989. gada 26. marts.

Pirms PSRS Augstākās Padomes sesijas man nācās piedalīties vairākās vēlētāju sanāksmēs, kurās apspriesta likumprojektus par PSRS Konstitūcijas grozījumiem un papildinājumiem un PSRS tautas deputātu vēlēšanām. Iespaidi no šīm sanāksmēm nav viendabīgi. No vienas puses, iepriecināja vēlētāju aktivitāte. Nemaz neizbrīnījos, kad uzzināju, ka visā mūsu zemē likumprojektu apspriešanas gaitā tika izteikts vairāk nekā 300 tūkstoši piezīmju, ierosinājumu, iebilžu. Turklāt tikai tieši PSRS Augstākās Padomes Prezidijam sūtītajās vēstulēs. Bet cik vēl šādu priekšlikumu bija savienoto republiku augstākajiem valsts varas orgāniem adresētajās vēstulēs, masu informācijas līdzekļos! Cilvēku izteikto viedokļu straumi var vērtēt vienīgi kā sabiedrības gatavību salauzt vakardienas dogmas un stereotipus. Un tā ir pozitīva parādība.

No otras puses, mums ne jau tikai jāgrauj, bet arī jāceļ no jauna mūsu kopīgās mājas. Jānāk ar saviem priekšlikumiem par to, kādām jābūt tās balstkonstrukcijām. Diemžēl ievērojama mūsu republikas vēlētāju daļa sāka noraidīt publicētos likumprojektus bez jebkādiem priekšlikumiem. Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijam pienāca 13 875 vēstules un rezolūcijas, kuras bija parakstījuši 720 tūkstoši pilsoņu. Es atceros piketus Rīgas ielās todien, kad notika Latvijas PSR Augstākās Padomes sesija, kas atbalstīja likumprojektus. Atceros, ar kādām sejām tiem garām gāja deputāti. Tā bija ļoti sasprindzināta diena.

Bet, ja atmetam toreiz uzbangojušās emocijas, tad nevar neatzīt, ka mūsu sabiedrības politiskās sistēmas rekonstrukcijā jau notikušas pozitīvas izmaiņas. Nav šaubu, ka PSRS Augstākās Padomes sesijā pieņemtie Likumi padziļinās mūsu valstiskumu, paplašinās padomju sabiedrības pārvaldīšanas demokratizācijas procesu, turklāt saglabāsies visas padomju sistēmas unikālā vienotība, kas balstās uz katra tās posma varas pilnību. Šajā zinā mēs negājām pa Rietumvalstu izvēlēto ceļu, kas augstāko politisko varu nodevušas parlamentiem, bet par pārējo, zemāko posmu prerogatīvu padarījušas ierobežotu municipālu pārvaldi. Sesijā pieņemtajos Likumos skaidri jūtama katras padomes neierobežotā vara savā teritorijā, kurā tā pārstāv augstāko varu kā tās daļa.

Sesija apstiprināja Tautas deputātu kongresu sistēmu, kas izslēdz iespēju, ka jebkurš no valsts varas posmiem varētu noklūt ārpus tautas un tās vēlēto pārstāvju kontroles. PSRS Augstākā Padome pārvērtīsies par pastāvīgi darbojošos orgānu. Tādējādi tiks aizšķērsota iespēja aparātam izdarīt spiedienu uz deputātu korpusu. No citiem pienākumiem atbrīvotais tautas deputāts varēs daudz kompetentāk iedziļināties ar tiem jautājumiem, kas radīsies likumprojektu sagatavošanas gaitā. Viņam būs šim nolūkam nepieciešamā informācija un skaidrība par situāciju uz vietām.

Domāju, ka var tikai apsveikt Konstitucionālās uzraudzības komitejas izveidošanu. Tā jau sen bija nepieciešama, lai sabiedrības dzīvē izskaustu tādus nebūt ne tik retus gadījumus, kad tiek pieņemti «nelikumīgi likumi» un likumam neatbilstoši valdības un resoru lēmumi.

Nevar neatzīmēt visas vēlēšanu procedūras ievērojamu demokratizēšanos, kā progresīva jāvērtē iespēja sabiedriskajām organizācijām gūt tiešu pārstāvniecību augstākajos valsts varas orgānos.

Taču šodien mums ne tikai jākonstatē pozitīvas izmaiņas politiskajā klimatā, bet arī jāgūst noteikta mācība no tā, kā ritēja gatavošanās šai, teiksim atklāti, neparastajai sesijai. Pamācīties te patiešām ir ko. Visā savā deputāta praksē es neatceros tādu sesiju. Un tādas līdz šim arī nevarēja būt tajos laikos, kad deputātu loma bija reducēta vienīgi uz nobalsošanu par iepriekš pieņemtiem lēmumiem. Kad tauta pārsvarā «atbalstīja», īpaši neiedziļinoties notiekošā būtībā.

Tomēr aktīva politiskā darbība prasa zināmas iemaņas. Vajag iemācīties ne tikai noraidīt, bet arī izstrādāt savas koncepcijas, aizstāvēt tās dažāda veida forumos. No mūsu republikas sabiedriskās dzīves bagātās pieredzes šodien jau var izdarīt plašus vispārinājumus. Atgādināšu, ka tieši Latvijā tika ieviests pirmais mēģinājums padarīt vēlēšanas nevis par partijas politikas atbalstīšanas formu, bet gan par tautas patiesas līdzdalības formu praktiskā deputātu kandidātu izvēlē. Pagājušajā vēlēšanu kampaņā visā valstī bija izveidoti 83 vēlēšanu apgabali, kuros uz vienu deputāta vietu balotējās vairāki kandidāti, un 74 no šiem apgabaliem atradās Latvijā.

Pirmie soļi, kurus republikas sabiedrība spērusi aktīvas politiskas darbības virzienā, jau devuši noteiktus rezultātus. Jūs zināt, ka sesijā vienprātīgi tika pieņemts lēmums par turpmāko politiskās reformas īstenošanas gaitu. Paredzēta darba grupas izveidošana no deputātiem ar zinātnieku un speciālistu līdzdalību. Grupas galvenais uzdevums ir sagatavot priekšlikumus par PSRS Savienības un savienoto republiku kompetences sadalīšanu. Tas tiks darīts ar mērķi pilnīgāk nodrošināt republiku politisko un sociāli ekonomisko interešu ievērošanu, kalpos kā starpnacionālo attiecību harmonizēšanas faktors.

Deputātu un vēlētāju darba grupas priekšlikumi, kas attiecas uz PSR Savienības un tās sastāvā ietilpstošo republiku savstarpējām attiecībām, sāks realizēties politiskās reformas otrajā posmā. Taču mēs visi faktiski esam jau sākuši pārdomāt tās turpmākos soļus. Un tas ir saprotami. Jo nodalīt šos posmus var tikai teorētiski, bet praktiski pārkārtošanās process ir vienots. Domāju, ka tieši šī iemesla dēļ Igaunijas PSR Augstākā Padome savos centienos aizsteidzās mazliet tālāk par citiem, izdarot grozījumus republikas Konstitūcijas 74. pantā. Grozījumu būtību varētu formulēt šādi: PSRS likumi stājas spēkā Igaunijas teritorijā tikai tajā gadījumā, ja tie registrēti republikas Augstākās Padomes Prezidijā. Tas ir, Prezidijam ir veto tiesības noprotestēt Savienības likumus. Jūs zināt, ka PSRS Augstākās Padomes deputāti neatbalstīja Igauņus.

Es personiski domāju, ka viņu priekšlikumam ir gan labās, gan sliktās puses. Negatīvo var norakstīt uz demokrātijas attīstības pirmo soļu pārspīlējumiem, kam visos laikos bijis raksturīgs rīcības maksimālisms. Bet pozitīvais ir tas, ka mēs vispār pirmoreiz esam sākuši apdomāt daudzus jautājumus. Piemēram, tikai tagad nopietni sākam domāt par padomju federācijas koncepciju, par suverenitātes kategoriju un citiem būtiskiem valsts tiesību jautājumiem.

Tagad jau ir pietiekami daudz faktu, lai spriestu par to īpašo viedokli, kādu attiecībā uz valstiskuma principiem izstrādājušas dažas Igaunijas sabiedriskās organizācijas. To spriedumos nojaušama ideja pārvērst PSRS no federatīvas valsts par suverēnu valstu savienību, kas balstīta uz konfederācijas principu. Un te ir būtiska atšķirība. Federācija — tā ir divu vai vairāku valstu apvienošanās jaunā valstī. Arī konfederācija balstās uz divu vai vairāku valstu apvienošanās, taču nenoved pie jaunas valsts izveidošanās, tieši otrādi — tā prasa kopīgās valsts sagraušanu, ja tāda jau bija izveidota. Valstu savienība tiek nostiprināta nevis ar vienotu konstitūciju, bet tikai ar līgumu.

Un visbeidzot — politiskās sistēmas reformas pēdējā posmā radikāli jāatjauno vietējie valsts varas orgāni, jānostiprina to patstāvība. Tam par pamatu kalpos stabilas materiālās bāzes izveidošana, pāreja uz teritorijas pašfinansēšanos, enerģiska pašpārvaldes nostiprināšana kā visu demokrātijas formu kopums padomju varas vadībā. Sajā sakarībā biedrs Gorbačovs sesijā teica: «Problēmu iespējams atrisināt tikai uz ekonomiska pamata. Skiet, ka ir nepieciešams padomju pašpārvaldīšanā nodot uzņēmumus, kas ražo produkciju un sniedz pakalpojumus vietējam tirgum, agrorūpnieciskā kompleksa objektus, dzīvokļu un komunālās saimniecības un citu sociālās sfēras nozaru objektus, kā arī tos objektus, kas nodrošina vispārsaimniecisko attīstības apstākļu veidošanos teritorijā.»

Vārdu sakot, reformas trešajā posmā tiks pabeigta mūsu valsts politiskās sistēmas rekonstrukcija, kuras rezultātā tā kļūs par patiesi harmonisku un demokrātisku struktūru. Un mums visiem šajā darbā jāņem aktīva līdzdalība, pilnveidojot republikas sabiedrības iedarbības formas uz augstākajiem varas orgāniem.

R. KAVINSKIS,
PSRS Augstākās Padomes deputāts, kolhozagrofirmas «Krasnij Oktjabrj» ģenerāldirektors

Pilsētas valsts kase šodien un rīt

IZZIŅA

par Līvānu pilsētas izpildkomitejas budžeta izdevumu daļas izpildi uz 1988. gada 1. novembri

(tūkst. rbļ.)

Izdevumu nosaukums	Plāns 1988. g.	Izpilde 10 mēnešos	Plāns 1989. g.
Dzīvokļu un komunālā saimniecība	150,0	134,4	165,0
t. sk.:			
ceļu saimniecība (kap. remonts)		12,7	
pilsētas apgaismošana		23,5	
pilsētas apzaļumošana un sakopšana		28,9	
ielu uzturēšana kārtībā		24,1	
pārējie izdevumi (Slavas skvēra ierīkošana, atkritumu izvešana)		45,2	
Glābšanas stacija	13,0	11,7	15,0
t. sk.:			
darba alga	11,0	10,3	
pieskaitījumi darba algai	0,8	1,0	
saimnieciskie izdevumi	1,2	0,4	
Līvānu pilsētas bērnudārzi («Rūķīši», «Saulīte»)	246,3	204,6	248,3
t. sk.:			
darba alga	138,0	120,4	
inventāra iegāde	6,5	4,0	
pārējie izdevumi	101,8	80,2	
Centralizētā grāmatvedība *	6,4+7,2	7,9	6,5
t. sk.:			
darba alga	5,4	4,5	
pieskaitījumi darba algai	0,4	0,2	
saimnieciskie izdevumi *	0,5+4,2	3,2	
komandējuma izdevumi	0,1		
inventāra iegāde	3,0	0,1	
Bibliotēkas (pilsētas, bērnu)	3,5	2,4	4,5
t. sk.:			
saimnieciskie izdevumi (noma, apkure, apgaismošana)	3,5	2,4	
Kultūras nams	34,6	23,4	36,4
t. sk.:			
darba alga	8,9	7,4	
pieskaitījumi darba algai	0,6	1,6	
saimnieciskie izdevumi	24,8	12,0	
komandējuma izdevumi	0,2	0,2	
mācību izdevumi	0,1	0,1	
inventāra iegāde		2,1	
Pārējās kultūras un izglītības iestādes (studijas «Dubna», «Silava»)	4,9	8,7	5,5
t. sk.:			
darba alga	4,0	4,1	
pieskaitījumi darba algām	0,3	0,4	
saimnieciskie izdevumi (apgaismojums, apkure utt.)	0,6	0,9	
sadzīves tradīcijas	5,0	3,3	
Pārējie ikmēneša pabalsti (vientuļajiem iedzīvotājiem)	4,8	4,2	5,0
Izpildkomitejas aparāta uzturēšana	17,2	16,3	17,4
t. sk.:			
darba alga	15,0	12,5	
pieskaitījumi darba algai	1,0	1,8	
kancelejas preču iegāde un saimnieciskie izdevumi (papīrs, apgaismošana, apsildīšana, benzīns)	1,1	2,0	
komandējuma izdevumi	0,1	—	
KOPĀ:	480,7	413,6	

*) — līdzekļu pārpalikums

Ievērojot vēlētāju, tai skaitā arī LTF pārstāvju daudzos vēlējumus, pilnībā publicējam ziņas par to, kā veidojas Līvānu pilsētas budžets un kā tas tiek sadalīts. Daudz kas, aģīmredzot, kļūs skaidrs, apskatot pievienotās tabulas, tomēr atsevišķas vietas prasa komentārus.

Vienosimies jau sākumā: vairākkārt minētais skaitlis — 480,7 tūkstoši rubļu — izsaka tā saukto «tīro» pilsētas budžetu. Bez tam vairāki simti tūkstošu rubļu šogad atvēlēti Līvānu slimnīcas un abu skolu uzturēšanai. Un tomēr, pat ņemot vērā kopējo summu, no rajona budžeta pilsētai pārskaitīts procentuāli samērā nedaudz līdzekļu, to tikko pietiek kārtējo izdevumu segšanai.

Sakarā ar to mēs gribam, lai tiktu uzskatāmi atšifrēts pielikums rajona izpildkomitejas 1987. gada 18. novembra lēmumam Nr. 4 «Valsts kapitālieguldījumu finansēšana no rajona budžeta līdzekļiem 1988. gadā», saskaņā ar kuru tautas saimniecībai atvēlēti 3 542 tūkstoši rubļu un pārējiem pasākumiem — 290 tūkstoši rubļu. No kādiem avotiem un kas konkrēti tika finansēts un kāpēc mūsu pilsētai no šīs summas nav iedalīta ne kapeika?

Kādas ir prognozes nākošajam gadam? Pilsētas budžetā paredzēts iedalīt 503,6 tūkstošus rubļu. Tomēr mūs sevišķi uztrauc sakarā ar komunālo dienestu radušās neskaidrības — aģīmredzot, tās plānus nosaka kaut kur «augšā», bez pilsētas līdzdalības. Bet mums taču galda atvilktnēs nerealizēti «guļ» pieci gatavi projekti: atpūtas nama labiekārtošanai, elektriskā apgaismojuma ierīkošanai, kapličas celšanai kapos, parka labiekārtošanai un stadiona kapitālajam remontam. Iespējams, dažā vietā pūles varētu pielikt arī dzīvokļu un komunālās saimniecības ražošanas apvienības iecirknis. Bet vēl labāk būtu, ja šī organizācija mūsu pilsētā iegūtu patstāvību — ar noslēgtu grāmatvedības uzskaiti, rēķinu valsts bankā, ar patstāvīgiem fondiem utt.

Zināmu izbrīnu mūsos radīja sarakste starp rajona izpildkomiteju un Līvānu eksperimentālo bioķīmisko rūpnīcu. Šovasar uzņēmums izdarīja pilsētai nenovērtējamu pakalpojumu — noasfaltēja zināmu daļu Fabrikas un Celtniecības ielu. Rūpnīcas direkcija griezās pie rajona izpildkomitejas ar lūgumu dot atļauju izmantot vietējā budžeta līdzekļus (80 tūkst. rubļu), kas radušies uz uzņēmuma virsplāna peļņas atskaitījumu pamata. Sekoja visai mīklaina atbilde: «Līdzekļus, kas uzkrāti no uzņēmuma virsplāna peļņas atskaitījumiem, LPSR Finansu ministrija jau 1987. gada decembrī iekļāvusi budžeta plānā 1988. gadam, bez tam saskaņā ar 1988. gada plānu tie virzīti uz pasākumu finansēšanu no budžeta. Rezultātā rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas budžets nesaņem no rūpnīcas nekādu reālu finansiālu palīdzību, neskatoties uz to, ka rūpnīcas līdzekļi nonāk vietējā budžetā». Un tālāk: «Rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejai nav reālas iespējas iedalīt no budžeta līdzekļus Celtniecības ielas kapitālajam remontam Līvānos».

Pārsteidzoši: jau decembrī zināt, cik lielu virsplāna peļņu uzņēmums gūs nākamajā gadā, un tai pašā laikā kaut vai daļu no tās neatstāt tieši pilsētai.

Varbūt mēs kaut ko nesaprotam? Tādā gadījumā lūdzam rajona izpildkomiteju ieviest skaidrību šajos jautājumos.

V. PEISENIECE,

Līvānu pilsētas izpildkomitejas galvenā grāmatvede

IZZIŅA

par Līvānu pilsētas uzņēmumu iemaksām vietējā budžetā 1988./1989. g.

(tūkst. rbļ.)

Uzņēmumi	1988. g. apgrozības nodoklis	1988. g. iemaksas no peļņas	1988. g. kopā	1989. g. apgrozības nodoklis	1989. g. iemaksas no peļņas	1989. g. kopā
Līvānu stikla fabrika	2787	205	2992	2750	205	2955
Līvānu eksperimentālā bioķīmiskā rūpnīca	—	343	343	—	783	783
Līvānu kūdras fabrika	—	—	—			
KOPĀ:	2787	548	3335	2750	988	3738

IZZIŅA

par līdzekļu iedalīšanu Līvānu pilsētai no pilsētas uzņēmumu un iedzīvotāju iemaksām rajona budžetā 1988. gadā

(tūkst. rbļ.)

Nodokļu veids	Ienāk rajona budžetā no Līvānu pilsētas	Sadale: republikas budžetā %	Sadale: republikas budžetā summa	Sadale: rajona budžetā %	Sadale: rajona budžetā summa	Sadale: Līvānu pilsētai %	Sadale: Līvānu pilsētai summa	Ienācis Līvānu pilsētas budžetā 10 mēn. summa
Apgrozības nodoklis	5831	52,2	3044	46,5	2711,7	1,3	75,3	62,6
Ienākuma nodoklis no iedzīvotājiem	1947,1	30	584,1	56	1090,4	14	272,6	241,1
Lauksaimniecības nodoklis	0,1	—	—		—	100	0,1	0,2
Mazgimeņu nodoklis	92,0		—	20	18,4	80	73,6	62,8
Valsts vienotā nodeva	0,3		—		—	100	0,3	0,6
Nodoklis no kino	23,4		—		—	100	23,4	13,4
Ēku nodoklis un zemes rente	23,4		—		—	100	23,4	19,1
Valsts īpašuma realizācija	1,0		—		—	100	1,0	—
Ceļu nodoklis	10,9		—		—	100	10,9	10,7
Pārējie	0,1		—		—	100	0,1	0,6
Atskaitījumi no peļņas	548,0		—	100	548,0	—	—	—
KOPĀ:	8477,3	—	3628,1	—	4368,5	—	480,7	411,1

Pārmaiņas nav jāgaida, tās jāpanāk

NO RAJONA PAJU BIEDRU PILNVAROTO PĀRSKATA UN VĒLĒŠANU KONFERENCES

Preiļu kooperatīvās tirdzniecības skolas aktu zālē pulcējās rajona paju biedru pilnvarotie, lai caur tiem daudzajiem jautājumiem un problēmām, kas skar rajona patērētāju kooperāciju, izkristalizētu galvenos — ko un kā darīt patērētāju kooperācijas darba pilnīgošanai. Vēl ir pietiekami daudz grūti pārvaramu barjeru, kaut vai iedzīvotāju nodrošināšana ar pārtikas un citām pirmās nepieciešamības precēm. Un tomēr nemērosim laiku ar piecgadēm, kā tas bija pierasts darīt agrāk. Skaitīsim mēnešus, nedēļas, kad jāievieš un jāpanāk paātrinājums iedzīvotāju apgādē ar pārtiku un visu nepieciešamo.

NO ZIŅOJUMA

Rajona patērētāju biedrību savienības valdes priekšsēdētājs **L. Šustovs** pārskata ziņojumā minēja skaitļus un faktus, kas raksturo rajona patērētāju kooperācijas darbu.

Gaidāms, ka mazumtirdzniecības preču apgrozījuma gada plāns tiks izpildīts par 103,8 procentiem. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, realizētas preces par vairāk nekā 2 989,3 tūkstošiem rubļu. Sabiedriskās ēdināšanas mazumtirdzniecības apgrozījuma gada plāna gaidāmā izpilde — 104,7 procenti. Saražos 7 060 tonnu maizes. Arī desu un žāvējumu izstrādājumu apjoms — 203 tonnas — ļaus nodrošināt plānoto daudzumu.

Valsts iepirkuma plānu sekmīgi izpildīs sagādes ražošanas apvienība. Papildus ārpus rajona robežām ir iepirkta lauksaimniecības produkcija par 287,4 tūkstošiem rubļu.

Viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir pašu saražoto pārtikas preču resursu palielināšana uz sagādes un pārstrādes uzlabošanas rēķina, pilnīgāk izmantojot produkciju, kas ir iedzīvotāju, kolhozu un padomju saimniecību rīcībā. Pārtikas preču produkciju var palielināt, iepērkot ārpus republikas robežām un arī preču apmaiņas ceļā.

No gada uz gadu rajona sagādes apvienība noslēdz līgumus ar saimniecībām par dārzeņu iepirkšanu. Diemžēl šie līgumi netiek pildīti. Uzskatāmības labad var minēt faktus. Piemēram, 1987. gadā no plānotajām 834 tonnām ir iepirktas tikai 493. Arī šogad līgums ar saimniecībām par dārzeņu piegādi nav izpildīts. Īpaši neapmierina agro tomātu un gurķu piegāde.

Šogad kolhozs «Jersika» no līgumā paredzētajām 20 dārzeņu kultūrām nav izpildījis plānu 14 veidos. Plānoja pārdot 570 tonnas svaigu kāpostu, bet praktiski piegādāja 192,7 tonnas. Kolhozs «Vārkava» no 16 dārzeņu veidiem izpildīja tikai 7, bet kolhozs «Sarkanā ausma» no 2 dārzeņu veidiem nav izpildījis nevienu.

Un arī tad šīs nedaudzās tonnas dārzeņu, kas iepirktas, ir rūpīgi kontrolējamas, jo tajās pārlieku liels nitrātu daudzums.

Ne labāks stāvoklis ir ar kartupeļu piegādes līgumsaistību izpildi. No 10 rajona saimniecībām līgumsaistības neizpildīja deviņas. Piegādāti tikai 42,6 procenti no vajadzīgā kartupeļu daudzuma.

Lai turpmāk uzlabotu iedzīvotāju apgādi ar kvalitatīvu un pārtikai derīgu dārzeņu produkciju, veicami vairāki svarīgi pasākumi. Starp tiem galvenais ir tālāk attīstīt un pilnveidot ekonomiskās attiecības ar agrorūpniecisko kompleksu, kā arī attīstīt savstarpēji izdevīgas līgumattiecības ar kolhozagrofirmas ražojošajiem uzņēmumiem, kooperatīviem, kas ražo tautas patēriņa preces. Ir jārisina tādi svarīgi jautājumi kā cenu politika, dārzeņu kvalitāte, piegādes ritmiskums, kultūršķirņu atlase pirms sējas, mēslošanas tehnoloģijas pilnveidošana.

Lai turpmāk uzlabotu iedzīvotāju apgādi ar kvalitatīvu pārtikai derīgu dārzeņu produkciju, rajonā jāizlemj jautājums par tā daudzuma produkcijas nodrošināšanu, kādu pieprasa tirdzniecība un sabiedriskā ēdināšana.

Vienmēr jāpatur redzeslokā tas, ka uz kvalitatīvi jauna līmeņa jāceļ patērētāju kooperācija, pārtikas ražošana, jānostiprina tās materiāli tehniskā bāze rūpniecībā, jāievieš jaunas darba organizācijas un samaksas formas. Tāpēc rajonā ir nepieciešams uzcelt jaunu, ar mūsdienīgu tehnoloģiju apgādātu maizes kombinātu, jāatrisina jautājums par dārzeņu pārstrādāšanas ceha būvi. Īpaša vērība jāveltī tālākai sabiedriskās ēdināšanas attīstībai un vispirms pašu ražotās produkcijas izlaides palielināšanai (konditorejas un kulinārijas izstrādājumi, pusfabrikāti). Pašlaik izstrādā dokumentāciju kulinārijas un konditorejas kombināta kapitālajam remontam un cehu paplašināšanai. Pēc ilgstoša remonta ir atvērts restorāns, kafejnīca, konditorejas cehs Līvānos. Ieilgusi kulinārijas veikala-bufetes atvēršana Aglonas dzelzceļa stacijā. Tuvākajās dienās vajadzētu vērt durvis apmeklētājiem kafejnīcai pie Preiļu viesnīcas. Mūsdienīgs ēdināšanas bloks tiek būvēts kooperatīvajā skolā.

Principiāli jaunu pieeju prasa maksas pakalpojumu attīstība. Diemžēl jāatzīst paškritiski, ka pagaidām rajona kooperācijas sistēmā ir šī vienīgā nozare, kurā netiek nodrošināta plānoto uzdevumu izpilde.

Pēc kolhozu tirgus pieņemšanas pieaugusi patērētāju kooperācijas organizāciju atbildība par to darbības uzlabošanu — preču pieveduma tirgum palielināšanu, par ekonomisku iedarbību uz cenu līmeņa pazemināšanu. Lai gan Preiļos un Līvānos ir izremontēti tirgus laukumi, būtiska kolhozu tirgu darbības uzlabošana pagaidām nav panākta. Preiļos jau vairākus gadus tiek risināts jautājums par jauna tirgus paviljona celtniecību, ir izstrādāts makets, tehnoloģiskais plānojums, savākti izejas dokumenti tehniskās projektdokumentācijas izstrādāšanai. Pagaidām nav skaidrības, kas būs celtniecības darbu pasūtītājs, kas darbu izpildītājs.

Vienlaikus ar neatliekamiem pasākumiem tirdzniecības sagādes, ražošanas darbības uzlabošanai nepieciešams nopietni strādāt saimnieciskā mehānisma pilnveidošanā. Plānošanas sistēmai turpmāk stingri jāatbilst prasībām, ko izvirza likums par kooperāciju, kurā stingri noteiktas patērētāju biedrības patstāvības tiesības, neiejaukšanās «no augšas».

(Nobeigums 4. lpp.)

Pārmaiņas nav jāgaida, tās jāpanāk

(Nobeigums. Sākums 3. lpp.)

Pagaidām vājākā vieta jaunajā saimniekošanas mehānismā ir darba samaksas sistēma. Turpmāk jāstrādā tās pilnveidošanā un racionālā finansiālo līdzekļu izmantošanā. Satraukumu rada kooperatīvā īpašuma saglabāšana, un jo sevišķi pēdējā laikā Preiļu patērētāju biedrībā. Atklāti iztrūkumi vairākos veikalos un sektoros. Tas norāda, ka ir nepietiekošs kontroles dienestu iedarbīgums un nepilnīga grāmatvedības uzskaites kontrolējošā loma. Maza efektivitāte ir sabiedriskās kontroles orgāniem. Acīmredzot nav pietiekamā līmenī organizēts darbs ar kadriem. Jūtama atsevišķu patērētāju kooperācijas paju biedru un darbinieku sociālā apātija, viņu vienaldzība pret kooperatīvā īpašuma saglabāšanu.

Dziļa patērētāju kooperācijas darbības pārbūve nav iedomājama bez jaunas pieejas darbam ar kadriem. Turpmāk jāraugās, lai kadru izraudzīšana, izvirzīšana un izvietošana notiktu atklāti, ja nepieciešams — uz konkursa pamatiem.

Lai patērētāju biedrības darbību tuvinātu tās paju biedriem, saskaņā ar jaunajiem paraugstatūtiem kooperatīvajos iecirkņos tiek izveidoti pašpārvaldes orgāni — iecirkņu komitejas. To uzdevums — patērētāju biedrības saimnieciskajā pārvaldē aktīvāk iesaistīt paju biedrus, nostiprināt sakarus ar vietējām Tautas deputātu padomēm, kolhoziem un padomju saimniecībām, citām organizācijām, kontrolēt iecirkņa teritorijā esošos patērētāju biedrības uzņēmumus.

Rajona patērētāju biedrību savienība strādā pēc saimnieciskā aprēķina un pašfinansēšanas principa. Attiecībā pret patērētāju biedrībām un to uzņēmumiem ir apvienības statuss. Pārskata periodā izveidotas Preiļu un Līvānu patērētāju biedrības. Diemžēl pagaidām nav izdevies izveidot patērētāju biedrību Aglonā, jo turienes paju biedri kategoriski iebilst par biedrības izveidošanu.

Debatēs uzstājās republikas patērētāju biedrību savienības galvenās tirdzniecības pārvaldes priekšnieks **A. Valšteins**, rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks un plānu komisijas priekšnieks **J. Kokors**, Jaunaglonas 58. profesionāli tehniskās vidusskolas direktors **N. Leonovs**, rajona patērētāju biedrību savienības revīzijas komisijas priekšsēdētāja **L. Kuzmina**, maizes kombināta direktors **V. Karjakins**, agrorūpnieciskās apvienības «Preiļi» priekšsēdētāja vietnieks **I. Jeršovs**.

Nopietni tika apsvērti dažādi rajona patērētāju kooperācijas jautājumi, sākot ar sociālistiskā īpašuma saudzēšanu un saglabāšanu, un beidzot ar problēmām un uzdevumiem, kas jārisina iedzīvotāju apgādē ar pārtiku, t. sk., dārzeņiem. Debatēja par sociālo taisnīgumu deficīta un pārtikas preču sadalē. Tika runāts par saimniecību un rajona sagādes ražošanas apvienības attiecībām. Atzinīgi vērtēja rajona patērētāju biedrību savienības valdes priekšsēdētāja L. Šustova darbu un vienlaikus bija iebildumi par to, ka daudzi citi speciālisti šajā sistēmā joprojām strādā ar vecajām darba formām un metodēm.

Konference atzina par lietderīgu izteiktos priekšlikumus, ka turpmāk jāpalielina siltumnīcu platības pie Preiļu siera rūpnīcas, kas ļaus apgādāt ar dārzeņiem Preiļu pilsētas iedzīvotājus.

Nopietnas bažas par to, ka Aglonas paju biedri nevēlas veidot savu patērētāju biedrību, izteica Jaunaglonas 58. profesionālās vidusskolas direktors N. Ļeonovs. Diemžēl konferencē nedzirdējām arī pretējo viedokli, kāpēc daudzi Aglonas puses ļaudis ir tik kategoriski «pret». Acīmredzot, arī šeit ir savi iemesli, problēmas.

Tika runāts par to, ka rajona tirdzniecības darbinieki — pārdevēji, nodaļu vadītāji rupji pārkāpj sociālo likumību: nereti apskaita pircējus, paaugstina cenas, palielinājies iztrūkumu skaits. Tas liek vērīgāk strādāt kontroles dienestam, rūpīgi analizējot katru gadījumu. Ir jābūt skaidrībai, kurš tirdzniecības darbinieks ir kļūdījies un kurš ir apzināti krāpis pircējus.

Paju biedri piekrita, ka sociālā taisnīguma labad turpmāk importa preces, kas rajonā pienāk pēc sadales par linu produkcijas eksportēšanu, nav jāatvēl tikai linu fabrikai, bet arī saimniecībām, kuras audzē linus. Kas attiecas uz pārējām deficīta precēm, tad daudzi paju biedri ir vienisprātis, ka turpmāk deficīta preces lauku cilvēkiem ir jāpārdod universālveikalā, noteiktās dienās cilvēkus atvedot uz pilsētu. Vispirms jau tāpēc, ka dažkārt šo preču ir maz un braukāšana ar dažiem pāriem zābaku vai trikotāžas izstrādājumu neatmaksājas ne vedējam, ne pircējam. Otrkārt, pārvadājot preces maisos, tās zaudē savu izskatu. Bet galvenais — lai cilvēki, kuri atbrauks iepirkties, var iegādāties visu, ko piedāvā universālveikals.

Izskanēja priekšlikumi, ka rūpīgi jāapsver preču pārdošana pēc taloniem specveikalos. Rajona patērētāju biedrību savienībai ir izteikti priekšlikumi, ka turpmāk specapgāde ar pārtikas precēm pienāktos tikai Lielā Tēvijas kara invalīdiem un daudzbērnu ģimenēm, acīmredzot, arī diabētiķiem. Dažu kategoriju strādniekiem talonu sistēma ir jāpārtrauc, jo šādi tiek pārkāpts sociālā taisnīguma princips pārtikas preču pārdošanā.

Nopietnus pārmetumus paju biedri izteica par pārtikas fondiem, kas iedalīti mūsu rajonam. Izskanēja šāds salīdzinājums. Ja šodien republikā, rēķinot vidēji uz vienu iedzīvotāju, iznāk 79,1 kg gaļas, tad Preiļu rajonā — 59,4 kg. Tanī pat laikā, piemēram, Jelgavas rajonā — 103 kg, Liepājas rajonā — 94,9 kg.

Lūk, tas ir darbs un maize (panākot taisnīgu fondu sadali), ne tikai rajona vadībai, bet arī paju biedriem, aktīvi iebilstot pret šādu republikas politiku.

Runājot par sociālo taisnīgumu pārtikas produktu sadalē, tika minēts, piemēram, arī tāds fakts. Ik gadus tikai no Cirīša ezera vien gadā izzvejo 260 tonnas zivju. Bet cik no visiem rajona ezeriem?! Tanī pat laikā, piemēram, Aglonas veikalam ir atvēlētas 3 tonnas svaigu zivju gadā, aptuveni tikpat Preiļiem un Līvāniem, bet citiem lauku veikaliem vispār svaigas zivis netiek iedalītas.

Nopietnas pretenzijas tika izteiktas republikas Patērētāju biedrību savienībai par to, ka mūsu rajona maizes ceptuves ir apgādātas ar novecojušām tehnologiskām iekārtām, ar kurām maizi cepa vēl piecdesmitajos gados.

Visas problēmas tika rūpīgi apsvērtas, analizētas. Izskanēja daudzi vērtīgi priekšlikumi tirdzniecības un sagādes darba pilnīgošanai.

Konferencē ievēlēja rajona patērētāju biedrību savienības valdi, izvirzīja delegātus uz republikas patērētāju kooperācijas kongresu, apbalvoja labākos paju biedrus.

Paju biedri nāca pie vienota secinājuma, ka pārmaiņas nav jāgaida, tās jāpanāk. Arī tirdzniecībā.

A. IĻJINA

Novadnieka atceres stunda

Vecākās paaudzes lasītājiem nav svešss Latgales novada rakstnieka Alberta Sprūdža vārds. 30. gados izdoti daudzi viņa darbi — stāsti, pastāsti, tēlojumi, romāni. Rakstnieks bija plaši atzīts kā īsā reālistiskā stāsta meistars.

Alberts Sprūdžs dzimis 1908. gada 29. decembrī bijušā Varakļānu pagasta Dekšāru sādžā kalēja ģimenē. Mācījies reizē ar vēlāko dzejnieku Aleksandru Garančū Dekšāru I pakāpes pamatskolā. 1927. gadā beidzis Varakļānu ģimnāziju, pēc tam skolotāju sagatavošanas kursus.

No 1928. līdz 1932. gadam A. Sprūdžs strādāja Upenieku ciema Sondoru pamatskolā, tad par bankas ierēdni Rīgā. No 1942. gada viņš dzīvoja un strādāja Rēzeknē, kur gāja bojā bombardēšanas laikā 1944. gada aprīlī. Uz viņa bērēm bija ieradušies visi tā laika redzamākie novada literāti, kurus kara vētru nobeigums drīz vien izsvaidīja pa visām pasaules malām.

A. Sprūdžs literārai darbībai pievērsies agri. Jau 1927. gadā iespiesti viņa pirmie dzejoļi latgaliešu izloksnē žurnālos «Latgolas Vords», «Zīdūnis». Samērā plašu ievērību gūst 1931. — 1932. gados publicētais romāns «Kultūras nesēji». Tam seko grāmatas «Bailēs un spaidos» (1933.), «Asaru liekņa» (1935.), «Saule līdumā» (1935.), «Daugavas vēji», «Zelta lietus» (1937.), «Cilpas» (1938.), «Stiprās saknes» (1939.), «Labā sirds» (1941.), arī viņa sastādītās antoloģijas «Latgales dziesminieki» (1936.) un «Latgale stāsta» (1940.).

Savā īsajā literārās darbības mūžā A. Sprūdžs paveicis ļoti daudz, reālistiski atspoguļodams Latgales lauku dzīves skarbo ikdienu, bēdas un priekus, ierašas un tradīcijas.

Sakarā ar novadnieka 80. dzimšanas dienu ilga un rūpīga darba rezultātā tika sagatavota rakstnieka atceres stunda Dekšāru astoņgadīgajā skolā. Tā bija pulcējusi ne mazums A. Sprūdža laikabiedru un tuvu cilvēku — māsu Stefāniju Madžuli, mācību un darba biedrus, kādreizējos skolēnus, bijušos kaimiņus.

A. Sprūdžs tika cildināts ne tikai kā rakstnieks, bet arī kā ļoti rosīgs kultūras dzīves organizētājs dzimtajā pusē. Bija izstādīti ar lielām grūtībām savāktie kādreiz izdotie rakstnieka darbi, fotogrāfijas no viņa darbības laikiem un izvadīšanas pēdējā gaitā. Laikabiedri dalījās atmiņās par rakstnieku A. Sprūdžu. Interesantas atmiņas par savu skolotāju bija saglabājušas viņa skolnieces, tagadējās Upenieku ciema iedzīvotājas Jūlija Dūda un Jūlija Stikāne. Skolēni un vietējie kultūras darbinieki lasīja viņa dzejas un stāstu fragmentus, sniedza dziedājumus un dramatizējumus. Atceres stunda izvērtās trīsreiz tik gara un noslēdzās ar ziedu nolikšanu rakstnieka atdusas vietā Varakļānu kapos.

Pasākumā piedalījās, izjustus vārdus teica un savu veltījumu A. Sprūdžam nolasīja dzejniece Marta Bārbale.

Tika pieņemts kopīgs lēmums: lūgt Latvijas Rakstnieku savienības literārā mantojuma komisiju parūpēties par Alberta Sprūdža darbu izdošanu mūsdienās.

A. BRIŠKA,
Upenieku kultūras nama direktore

MARTA BĀRBALE

Atgriešanās

Albertam Sprūdžam

Cik smags ir rakstnieka atgriešanās ceļš —
Caur neizpratni, caur noliegšanu.
Viņam, kurš pie Latgales debesīm cēlīs
Vistīrāko, visdzidrāko domu zvanu.
Caur to — gan tu, gan es — savai Tēvzemei skanu.

Cik grūts ir rakstnieka pārnākšanas ceļš,
Kad no jauna tēva smēdē uguns jākurina,
Kad no jauna kumeļiem pakavi jāpieliek,
Lai dzirksteles šķiļ. Lai ļaudis zina,
Kas viņu nežēlīgi aizmirstībā dzina.

Cik balts ir rakstnieka pārnākšanas ceļš.
Pār Dekšāru laukiem virpuļo balti vēji.
Un ilgu putni pār dzimtajām liekņām skrien.
Jel apstājies, cilvēk! Cik ilgi šīm vietām garām tu skrēji
Un gaismas staru aklībā neredzēji.

Cik cerību pilns ir rakstnieka augšāmcelšanās laiks,
Skiet Alleluja uz visiem pakalniem trīso, —
Pār vēstures skrituļos malto un zūdībai lemto,
Par Alberta Sprūdža cilvēka mūžu tik īso, —
Re, cik sāpīga asara atmiņu birztalā trīso.

Cik skaists ir rakstnieka atdzimšanas ceļš,
Viņš atkal ir mājās. Caur noliegšanu.
Viņš, kurš pie Latgales debesīm cēlis
Vistīrākās, vislatviskākās dvēseles zvanu.
Caur to — gan tu, gan es — savai Latvijai skanu.

Redaktora v. L. ZĒNKEVIČA

Jūs aicinām . . .

Ekspresintervija ar Preiļu kultūras nama metodiķi Āriju Ļeonovu.

— Klāt Ziemassvētki. Vai iesim ķekatās?

— Pirmos ķekatniekus kultūras namā gaidām pašā saulgriežu vakarā pulksten 20.00. Par svētku noskaņu gādās Riebiņu folkloras ansamblis, kultūras nama lauku kapela, bērnudārza «Pasaciņa» audzēkņi un Rušonas tautas nama diskotēka ar savu programmu retro stilā.

26. decembī pulksten 15.00 gaidām bērnus un viņu vecākus. Pēcpusdienā piedalās Valsts leļļu teātra aktieri Dace Skadiņa, Aivars Pūcītis un kultūras darbiniece Ausma Henilāne. Paredzēts koncerts un kopīgas rotaļas.

— Kā sagaidīsim Jauno gadu?

— 28. decembrī pulksten 15.00 notiks Jaungada pasākums Lielā Tēvijas kara veteāniem un to atraitnēm ar mazbērniem. Viniem spēlēs un dziedās kultūras nama lauku kapela, bērnu vokālais un krievu dziesmas ansamblis.

Pilsētā Jaungada egli dedzināsim 30. decembrī. Pulksten 18.00 pulcinām visus pie kultūras nama masku gājienam pa pilsētu. Stundu vēlāk kultūras namā uz koncertu jūs aicinās Salatētis ar Sniegbaltīti, leļļu teātra aktieri un cirka mākslinieki. Pēc tam ārā pie egles notiks spēles, sporta sacensības. Ja kuram veiksies loterijā, tas iegūs deficīta mantu. Seit pat varēs nobaudīt svaigus pīrādziņus, pankūkas un šašlikus, iedzert karstu tēju. Paredzēta vizināšanās ar zirgiem pa A. Paulāna ielu. Nōskaidrosim labāko masku, kā arī labākās rotaļlietas eglītei pagatavotāju.

— Kad pulkstens divpadsmit sit...

— Atļausim jums šo brīdi pavadīt ģimenes lokā. Bet stundu vēlāk, nu jau 1989. gadā notiks nakts balle — karnevāls. Ļoti vēlama būtu ierašanās maskās.

Intervēja
V. ROMANOVSKIS

Uz mūžiem baltas smiltis
Ciet tavu ceļu bērs,
Un tu vairs nepārnāksi
Pie saviem mīļiem sērst.
(Ā. Elksne)

Izsakām dziļu līdzjūtību Valentīnai Limanei sakarā ar MĀTES nāvi.

Kaimiņi

Paņem līdzi saules glāstu:
Draugu rokas viegli liek,
Lai tev, smilšu klēpī dusot,
Mazu brīdi siltāk tiek.
(P. Priede)

Izsakām līdzjūtību JĀŅA ZAKAREVSKA piederīgajiem, viņu smiltājā izvadot.

Līvānu eksperimentālās bioķīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Lai tiem citiem labi bija,
Man vairs laba nevajag.
Zemes māte roku sniedza,
Vieglas smiltis vēlēdama.
(T. dz.)

Lai dzimtās zemes vēji dzied klusu mūža dziesmu Valentīnas Limanes MĀTEI.

Rajona finansu nodaļas kolektīvs

PREIĻU PIRTS strādā šādās dienās:
vīriešu diena — 23. un 30. decembrī,
sieviešu diena — 24. un 31. decembrī.

Lai mātes mīlestība paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēku smelt.
(Z. Vijupe)

Izsakām dziļu līdzjūtību Valentīnai Limanei, MĀTI smiltājā izvadot.

Rajona izpildkomiteja

Dzīvojiet nu, bērniņi,
Ņemiet gudru padomiņu:
Nu aizveda smiltainē
Padomiņa devējiņu.
(T. dz.)

Jūtam līdzi Jānim Gudļevskim skumjās par MĀTES nāvi.

Kaimiņi

Dusi saldi, māmulīte,
Baltā smilšu kalniņā.
Mīļi bērnus audzināji,
Gaišas dienas vēlēdama.
(T. dz.)

Izsakām līdzjūtību Anitai Lazdānei, VECMĀMIŅU smiltājā izvadot.

Grāmatvedības darbinieki

Neskumstiet, ka projām gāju
Savā mūža vakarā,
Izvēlējos citas mājas
Baltā smilšu kalniņā.
(T. dz.)

Izsakām dziļu līdzjūtību OLGAS GUDĻEVSKAS piederīgajiem, no viņas uz mūžu atvadoties.

Kirova kolhoza kolektīvs

„LEŅINA KAROGS"
Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodā.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Прейльского районного комитета Коммунистической партии Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке, г. Прейли, Латв. ССР. Издательство «Звайгзне», г. Рига, ул. Горького, 105.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.
TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 21996, atbildīgais sekretārs — 22154, agrorūpnieciskā kompleksa, jaunatnes dzīves un sporta nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, grāmatvedība, uzziņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iespiests Latvijas PSR izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā 228400, Daugavpilī, Valkas ielā 1. 1. nos, iespiedloksne. Ofsetiespiedums.
Metiens 14 205 eks. (latv. val. 10 082 eks., krievu val. 4 123 eks.).
Indekss 68169.
Pas. 1882.